

**Доброго дня! Тема уроку. Контрольний твір на морально-етичну тему в публіцистичному стилі**

**Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:**  
[moshev2020@icloud.com](mailto:moshev2020@icloud.com)

**ХІД УРОКУ**

**1. Пригадайте :**

- Які особливості публіцистичного стилю ?
- Що є основною метою публіцистики? (Вплинути на громадську думку.)
- Назвіть відомі вам жанри публіцистики. (Заклики, прокламації, відозви, звернення, статті, нариси, памфлети, фейлетони, репортажі, інтерв'ю, огляди, звіти, замітки, радіо-, кіно- й телепубліцистика.)
- Які газетні та журнальні публікації, прочитані останнім часом, вас найбільше вразили, примусили задуматися?
- Які проблеми порушувалися в них?

**2. Дослідження-характеристика**

Прочитайте народні вислови. З'ясуйте, яких загальнолюдських і моральних цінностей вони стосуються?

*Будь господарем своєму слову. Добре ім'я – краще багатство. Світ не без добрих людей. Красніша цнота од золота. Безчестя гірше смерті. Добро стратиш – наживеш, честь утратиш – пропадеши. Сумління – найкращий порада. Скупий бідніший від жебрака. Хто хоче пропасти – нехай навчиться красти. Зароблений сухар кращий від краденого бублика. Хто вчора збрехав, тому завтра не повірять. Усе з рук валиться, а він хвалиться. Моя хата скраю, я нічого не знаю. Чоловік без друга – що їжа без солі(народна мудрість).*

**3. Робота зі словником**

**Мораль** – система поглядів і уявлень, норм і оцінок, що регулюють поведінку людей.

**Етика** – норми поведінки, сукупність моральних правил, якими керується людина в житті.

**Проблемна ситуація**

- Що ви розумієте під морально-етичною темою?
- Чи завжди можна чітко розмежувати морально-етичну й суспільну теми?

- Поміркуйте, які морально-етичні проблеми хвилюють сучасних старшокласників?
- Сформулюйте ці проблеми так, щоб їх можна було використати як назви статей.

#### 4. Робота над текстом-зразком

##### Творче спостереження з елементами аналізу

Прочитайте текст. Визначте стиль мовлення. З'ясуйте, чи актуальна тема в ньому висвітлюється. Дайте назву. Виділіть у тексті мікротеми, автосемантичні речення.

*Милосердя й доброта – два крила, на яких тримається людство. Як же могло так статися, що милосердя втратило сьогодні свою цінність, а його зміст звівся в основному до милостині? Невже для того, щоб виіскрити доброту із наших сердець, потрібен землетрус чи Чорнобиль? Хіба без них не можна бути милосердними? Хіба у звичайному житті немає людей, які потребують допомоги?*

*Ще з часів давньоруських благодійність була традицією нашого народу. Цілком природним і закономірним уважалось допомогти знедоленому, нещасному, поділитися шматком хліба, дати притулок бездомному, захистити старість і немічність, порятувати хворого чи каліку, відстояти скривдженого.*

*Доброта й милосердя – багатолікі. Потреба в них повсякчасна. Навіть тоді, коли немає біди, навіть там, де гори спокійні й твердь земна не хитається під ногами.*

*В Україні проживає майже 2 мільярди одиноких людей. Близько 200 тисяч із них цілком або частково не здатні обслуговувати себе. 15 тисяч із них знаходяться в будинках-інтернатах, їх об'єднує немічність, самотність.*

*У злигоднях живуть більше мільйона наших земляків. Є й таких немало, що існують на межі бідності.*

*Сумні цифри, незвичні. Та це – правда життя. Важко уявити, що люди страждають не тільки від того, що не щодня мають свіжий хліб, а й через те, що не чують вкрай необхідних теплих слів.*

*А чи задумувалися ви над тим, що таке доброта? Звичайна людська доброта? Добросердечність? Чуйність? Справді, різні люди є у світі. Та все ж хочеться вірити, що більше хороших. Письменник, учений Білецький-Носенко писав: «Думай добре, роби добре – і буде добро». На злі далеко не заїдеш. Добро – не наука, воно – дія. Прикладів тому в нашому житті безліч, вони є на кожному кроці.*

*Колись у Сербії був закон: той, хто одружувався, мав посадити 75 оливкових дерев. Оливки живуть і плодоносять 400 років. Уже давно немає*

*тих, хто саджав ці дерева. Забули їхні імена, імена їхніх правнуків, а дерева, посажені в XVII столітті, плодоносять і радують людей ще й сьогодні.*

*Віддані людям тепло й душевна доброта обов'язково повернуться до вас. Маємо таке коротке життя, тож хай не буде в ньому місця злим помислам.*  
(За Г.С.Грай)

Виділіть у тексті тезу, доведення й висновки.

## 5. Робота з пам'яткою (за С.А. Омельчуком)

### Пам'ятка

#### «Як працювати над твором-роздумом на морально-етичну тему в публіцистичному стилі»

1. Продумайте послідовність викладу думок, складіть план майбутнього твору.
2. У вступі сформулюйте тезу, яку вам треба довести в основній частині твору.
3. Обґрунтовуючи твердження, використовуйте переконливі аргументи й докази, наводьте приклади.
4. Висловіть власне ставлення до порушеної у творі проблеми.
5. Свої міркування ілюструйте відомими сентенціями, крилатими висловами, прислів'ями та приказками морально-етичної тематики.
6. Використовуйте слова й сполучення слів, що пов'язують тезу й аргументи, аргументи й висновок: тому що, оскільки, тому, відтак, таким чином, отже та ін.
7. Завершіть роздум висновком у вигляді побажання, заклику, звернення чи поради.
8. Дотримуйтеся вимог публіцистичного стилю (доречно вживайте риторично-питальні речення, вставні слова й словосполучення, звертання, багатозначні слова й емоційно-експресивну лексику).

## 6. Написання твору

Користуючись пам'яткою, виписаними в зошити «позичених» думок афоризмами, складіть твір-роздум на одну з тем:

- ✓ **Роби добро – добром озветься.**
- ✓ **Людина починається з добра.**

### Афоризми про добро

*Сама доброчинність стає вадом, коли застосовують її помилково.*

(О. Довженко)

*Кожного разу, коли тобі чого-небудь дуже хочеться, спинись і поміркую: чи добре те, чого тобі хочеться (Л. Толстой).*

*Добрій людині буває соромно навіть перед собою (А. Чехов).*

*Держави гинуть тоді, коли не можуть відрізнити добрих людей від поганих (Антисфен).*

*І тільки той прожив немарно,*

*Хто злу ішов наперекір (І. Муратов).*

*Немає величі там, де нема простоти, добра й правди (Л. Толстой).*

*Коли Добро безсиле, воно — Зло (О. Уальд).*

### Домашнє завдання

1. Випишіть у зошити «позичених» думок 10 афоризмів про людські чесноти, взаємини між людьми.
2. Прочитайте текст, виконайте завдання до нього

### Міф

1. Міф – це оповідь про богів і героїв, які брали участь у творенні світу.  
2. Поняття **міфологія** має кілька значень: сукупність оповідей однієї культурно-історичної традиції (скажімо, індоєвропейської, слов'янської, української); особлива форма світосприймання; наукова дисципліна, яка досліджує міфи й міфологічні системи. 3. Міф – спосіб пізнання світу. 4. У міфологічній свідомості макрокосм (природа) й **мікрокосм** (людина) взаємопов'язані й становлять єдину систему світобачення, де світ пізнається через людину й навпаки.

5. Релігія обожнює вищу силу, а міф – сили природи й пристрасті людської душі. 6. Тому **язичництво** – це швидше не релігія, а міфологія. 7. За переконаннями давніх слов'ян-язичників, увесь світ пронизаний потужною демонічною силою. 8. Вона небезпечна, хоча й не завжди призводить до трагедії. 9. Цю силу можна задобрити, або відстрашити за допомогою різноманітних обрядів і ритуалів. 10. Носіїв такої енергії у християнстві прийнято називати нечистою силою, а охороняти людину від її впливів покликані Спаситель, ангели, архангели й святі.

### Завдання до тексту

1. У якому з речень тире стоїть між підметом і присудком:
  - а) першому;
  - б) третьому;
  - в) шостому;
  - г) усі відповіді правильні.
2. Яке зі слів написано в тексті неправильно:
  - а) міфологія;

- б) язичництво;
- в) Спаситель;
- г) мікрокосм.

3. Що виділено дужками в другому реченні:

- а) вставлену конструкцію;
- б) вставну конструкцію;
- в) вставне слово;
- г) однорідні члени речення.

4. Яке з речень є складносурядним:

- а) перше;
- б) п'яте;
- в) шосте;
- г) дев'яте.

5. Просте неповне речення є частиною складного:

- а) другого;
- б) четвертого;
- в) п'ятого;
- г) десятого.

6. Яке з речень ускладнено складеними іменними присудками:

- а) перше;
- б) п'яте;
- в) шосте;
- г) дев'яте.

7. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

- а) другому;
- б) шостому;
- в) сьомому;
- г) дев'ятому.

8. Яке з речень ускладнено відокремленим додатком:

а) перше;

б) друге;

в) сьоме;

г) десяте.

9. У якому з речень є прикладка:

а) четвертому;

б) п'ятому;

в) шостому;

г) сьомому.

10. У якому з речень є чотири однорідні підмети:

а) першому;

б) десятому;

в) другому;

г) четвертому.